

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. balandžio 18 d.*

„Darbuotojų apsauga darbdaviui tapus nemokiam — Direktyva 80/987/EEB — Direktyva 2002/74/EB — Direktyva 2008/94/EB — 2 ir 3 straipsniai — Pareiga numatyti darbuotojų reikalavimų užtikrinimą — Galimybė užtikrinti tik reikalavimus, kilusius iki teismo sprendimo iškelti bankroto bylą įrašymo į prekybos registrą — Teismo sprendimas iškelti bankroto bylą — Pasekmės — Darbdavio veiklos tęsimas“

Byloje C-247/12

dėl *Varhoven administrativen sad* (Bulgarija) 2012 m. gegužės 9 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. gegužės 21 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Meliha Veli Mustafa

prieš

Direktor na fond „Garantirani vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite“ kam Natsionalnia osiguriteln institut

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz (pranešėjas), teisėjai A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby ir C. Vajda,

generalinis advokatas Y. Bot,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Direktor na fond „Garantirani vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite“ kam Natsionalnia osiguriteln institut*, atstovaujamo V. Karaivanova-Nacheva,
- Bulgarijos vyriausybės, atstovaujamos D. Drambozova,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos A. Wiedmann,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Enegren ir D. Roussanov,

* Proceso kalba: bulgarų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išsvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyvos 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo (OL L 283, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 217), iš dalies pakeistos 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/74/EB (OL L 270, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 261, toliau – Direktyva 80/987), 2 straipsnio 1 dalies aiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą, kilusį tarp M. V. Mustafa ir *Direktor na fond „Garantirani vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite“ kam Natsionalnia osiguritelen institut* (Nacionalinio draudimo instituto „Darbuotojų ir tarnautojų reikalavimų užtikrinimo“ fondo direktorius; toliau – direktorius) dėl pastarojo atsisakymo apmokėti ieškovės pagrindinėje byloje reikalavimus darbdaviui, kuriam pradėta nemokumo procedūra.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

- 3 Kadangi kelis kartus iš esmės pakeitus pradinę Direktyvos 80/987 redakciją, ypač Direktyva 2002/74, trūko aiškumo ir racionalumo, ši Direktyva 80/987 buvo kodifikuota 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (kodifikuota redakcija) (OL L 283, p. 36).
- 4 Pagal Direktyvos 2008/94 4 konstatuojamąją dalį, kurios formuluotė iš esmės identiška Direktyvos 2002/74 5 konstatuojamajai daliai:

„Kad būtų užtikrinta teisinga atitinkamų darbuotojų apsauga, sąvokos „nemokumo būklė“ apibrėžimas turėtų būti pakoreguotas atsižvelgiant į naujas teisinio reguliavimo tendencijas valstybėse narėse ir pagal šią koncepciją turėtų taip pat apimti nemokumo, nesusijusio su likvidavimu, procedūras. Šiais atvejais, siekiant nustatyti garantijų institucijos atsakomybę, valstybėms narėms turėtų būti leista nustatyti, kad dėl nemokumo padėties pradėjus kelias nemokumo procedūras jos būtų laikomos viena nemokumo procedūra.“

- 5 Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje darbdavys laikomas nemokiu, jeigu pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus pateikiamas prašymas pradėti kolektyvinius procesinius veiksmus dėl darbdavio nemokumo, apimant darbdavio viso turto ar jo dalies atėmimą bei likvidatoriaus ar asmens, atliekančio panašų darbą, paskyrimą, o pagal pirmiau minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus kompetentinga institucija:

- a) nusprendė pradėti procesinius veiksmus,
- b) arba nustatė, jog darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta arba verslas baigtas vykdyti, o esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti procesinius veiksmus.“

6 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad garantijų institucijos garantuotų, laikantis 4 straipsnio reikalavimų, darbuotojams neįvykdytų reikalavimų, kylančių dėl darbo sutarčių ar darbo santykių, sumokėjimą, įskaitant, jeigu numatyta nacionalinės teisės aktais, išeitines išmokas dėl nutrauktų darbo santykių.

Reikalavimai, kuriuos perėmė garantijų institucija, yra neįvykdyti su darbo užmokesčiu susiję reikalavimai už laikotarpį iki valstybių narių nustatytos datos ir (arba), kai kuriais atvejais, po jos.“

7 Pagal Direktyvos 2008/94 4 straipsnio 1 ir 2 dalis:

„1. Valstybės narės turi teisę apriboti 3 straipsnyje nurodytų garantijų institucijų atsakomybę.

2. Jeigu valstybės narės pasinaudoja 1 dalyje nurodyta galimybe, jos nurodo laikotarpį, už kurį garantijų institucija turi sumokėti neįvykdytus reikalavimus. Tačiau jis negali būti trumpesnis nei laikotarpis, apimantis paskutinių trijų mėnesių darbo santykių iki ir (arba) po 3 straipsnio antroje pastraipoje nurodytos datos, darbo užmokestį.

Valstybės narės šį minimalų trijų mėnesių laikotarpį gali įskaityti į atskaitinį laikotarpį, kuris būtų ne trumpesnis kaip šeši mėnesiai.

Valstybės narės, kurių atskaitinis laikotarpis ne trumpesnis kaip 18 mėnesių, gali iki aštuonių savaičių sutrumpinti laikotarpį, už kurį garantijų institucija turi sumokėti neįvykdytus reikalavimus. Tokiu atveju apskaičiuojant minimalų laikotarpį remiamasi tais laikotarpiais, kurie yra palankiausi darbuotojui.“

8 Šios direktyvos 11 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių teisės taikyti arba priimti darbuotojams palankesnius įstatymus ir kitus teisės aktus.“

Bulgarijos teisės aktai

9 2011 m. kovo 5 d. įsigaliojusios redakcijos Įstatymo dėl darbuotojų reikalavimų užtikrinimo darbdavio nemokumo atveju (*Zakon za garantiranite vzemania na rabotnitsite i sluzhitelite pri nesastoyatelnost na rabotodatelia*, toliau – Įstatymas dėl darbuotojų reikalavimų užtikrinimo) 6 straipsnyje numatyta:

„Darbuotojo teisė į reikalavimų užtikrinimą <...> atsiranda tą dieną, kurią prekybos registre įregistruojamas teismo sprendimas dėl:

1. bankroto bylos iškėlimo;
2. bankroto bylos iškėlimo ir bankroto pripažinimo;
3. bankroto bylos iškėlimo, įmonės veiklos nutraukimo, skolininko pripažinimo nemokiu ir bylos nutraukimo dėl turto nepakankamumo proceso išlaidoms padengti.“

10 Pagal Įstatymo dėl darbuotojų reikalavimų užtikrinimo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktą užtikrinama reikalavimų suma, kurią sudaro trijų paskutinių apskaičiuotų, bet nesumokėtų atlyginimų suma ir kompensacija už atostogas per paskutinius šešis mėnesius iki to mėnesio, kurį buvo įregistruotas šio

įstatymo 6 straipsnyje numatytas teismo sprendimas, tačiau ji negali viršyti maksimalios panašiu atveju užtikrinamos reikalavimų sumos, jeigu darbuotojo santykiai su tuo pačiu darbdaviu tęsėsi bent tris mėnesius.

- 11 Įstatymo dėl darbuotojų reikalavimų užtikrinimo 25 straipsnyje numatyta, kad užtikrinami reikalavimai tenkinami remiantis prašymu, kurį darbuotojas pateikia per 30 dienų nuo pagal šio įstatymo 6 straipsnyje numatyto teismo sprendimo įregistravimo dienos.
- 12 2011 m. gegužės 3 d. įsigaliojusios redakcijos Prekybos įstatymo (*Targovski zakon*, toliau – TZ) 607 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad bankroto procedūros paskirtis – teisingas kreditorių reikalavimų patenkinimas ir galimas įmonės skolininkės sanavimas.
- 13 TZ 630 straipsnio 1 dalyje apibrėžiamas teismo sprendimo pradėti bankroto procedūrą, kuriuo teismas 1) paskelbia apie nemokumą ir nustato jo pradžios datą, 2) pradeda bankroto procedūrą, 3) skiria laikiną bankroto administratorių, 4) leidžia taikyti kilnojamojo ir nekilnojamojo turto areštą ar kitas laikinas apsaugos priemones ir 5) nustato pirmojo kreditorių susirinkimo datą, turinys.
- 14 Pagal TZ 710 straipsnį teismas paskelbia skolininką bankrutavusiu, jei per įstatyme nustatytą terminą nepateikiamas TZ 696 straipsnyje numatytas planas arba pateiktas planas nebuvo priimtas ar patvirtintas, taip pat atvejais, numatytais TZ 630 straipsnio 2 dalyje, 632 straipsnio 1 dalyje ir 709 straipsnio 1 dalyje.
- 15 „Sprendimu paskelbti bankrutavusiu“, kurio turinys apibrėžiamas TZ 711 straipsnyje, teismas 1) paskelbia skolininką bankrutavusiu ir nurodo nutraukti įmonės veiklą, 2) areštuoja visą skolininko turtą, 3) panaikina skolininko – juridinio asmens – valdymo organų įgaliojimus, 4) atima iš skolininko teisę valdyti kreditorių reikalavimams patenkinti skirtą turtą ir juo disponuoti ir 5) nurodo pradėti kreditorių reikalavimams patenkinti skirto turto realizavimą ir lėšų, gautų realizavus turtą, paskirstymą.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 16 Ieškovė pagrindinėje byloje nuo 2006 m. birželio 19 d. iki 2011 m. balandžio 20 d. be pertraukų pagal darbo sutartį dirbo bendrovėje „Orfey – Kardzhali EOOD“ (toliau – *Orfey*).
- 17 Pagal TZ 630 straipsnio 1 dalį 2010 m. vasario 25 d. priimtu sprendimu *Okrashen sad Kardzhali* (Kardžali apygardos teismas) paskelbė *Orfey* nemokia nuo 2009 m. liepos 22 d., iškėlė jai bankroto bylą, nurodė tęsti veiklą, paskyrė bendrovei laikiną bankroto administratorių ir nustatė pirmojo kreditorių susirinkimo datą. 2010 m. kovo 2 d. šis teismo sprendimas buvo įtrauktas į prekybos registrą.
- 18 Remiantis TZ 710 ir 711 straipsniais 2011 m. gegužės 13 d. priimtu sprendimu *Okrashen sad Kardzhali* paskelbė *Orfey* bankrutavusia ir nurodė nutraukti jos veiklą bei pradėti kreditorių reikalavimams patenkinti skirto turto realizavimą ir lėšų, gautų realizavus turtą, paskirstymą. 2011 m. gegužės 20 d. šis sprendimas buvo įtrauktas į prekybos registrą.
- 19 Pagrindinėje byloje šalys neginčija, kad M. V. Mustafa yra pareiškusi *Orfey* reikalavimus; šie reikalavimai įtraukti į apskaitą kaip tenkintini, bet nepatenkinti ir yra tokie: neišmokėtas darbo užmokestis neatskaičius mokesčių už 2011 m. balandžio mėn. ir neišmokėta kompensacija už nepanaudotas kasmetines apmokamas atostogas, taip pat ir už kasmetines atostogas už laikotarpį po 2010 m. kovo 2 d. 2011 m. birželio 16 d. prašymu ji paprašė Reikalavimų užtikrinimo fondo apmokėti šiuos reikalavimus.

- 20 Direktorius atsisakė patenkinti šį prašymą remdamasis tuo, kad jis nebuvo pateiktas per teisės akte įtvirtintą 30 dienų terminą nuo sprendimo iškelti bankroto bylą įregistravimo prekybos registre dienos ir kad tariamas reikalavimas kilo tik po šio įregistravimo. Jo teigimu, Reikalavimų užtikrinimo fondas užtikrina mokėjimą tik tų darbuotojams nesumokėtų atlyginimų ir neapmokėtų atostogų, į kuriuos teisė atsirado per paskutinius šešis mėnesius iki to mėnesio, kurį sprendimas iškelti bankroto bylą buvo įregistruotas prekybos registre.
- 21 Ieškovė pagrindinėje byloje apskundė šį sprendimą *Administrativen sad Kardzhali*, o jis skundą taip pat atmetė motyvuodamas tuo, kad reikalavimai kilo po sprendimo iškelti bankroto bylą *Orfey* įregistravimo prekybos registre dienos. Vėliau ieškovė pagrindinėje byloje kreipėsi į *Varhoven administrativen sad*.
- 22 Šis teismas nurodo, kad ginčas pagrindinėje byloje visų pirma susijęs su tuo, ar turi būti užtikrinti darbuotojo reikalavimai darbdaviui, kilę po teismo sprendimo iškelti bankroto bylą darbdaviui, konstatavus jo nemokumą, įregistravimo prekybos registre dienos ir iki teismo sprendimo, kuriuo darbdavys pripažintas bankrutavusiu ir nurodyta nutraukti jo veiklą bei pradėti kreditorių reikalavimams patenkinti skirto turto realizavimą ir lėšų, gautų realizavus turtą, paskirstymą, įregistravimo tame pačiame registre dienos.
- 23 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Bulgarijos teisės aktuose numatytas tik iki pirmojo iš šių dviejų teismo sprendimų įregistravimo prekybos registre kilusių darbuotojų reikalavimų užtikrinimas, ir abejoja dėl tokių nacionalinės teisės aktų atitikties Direktyvai 80/987, atsižvelgiant į tai, kad šiuo sprendimu darbdavys dar nepripažintas „bankrutavusiu“ ir jo veikla nėra nutraukta.
- 24 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar sąvoka „nemokumas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 80/987 2 straipsnį, atitinka sąvoką „bankrutavimas“, kuris pagal Bulgarijos teisę konstatuojamas ne iškėlus bankroto bylą pagal TZ 630 straipsnio 1 dalį, bet vėliau pagal TZ 711 straipsnį priimant sprendimą, kuriuo kartu nurodoma nutraukti skolininko veiklą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori sužinoti, ar šią direktyvą reikia aiškinti taip, kad ji įpareigoja valstybes nares numatyti darbuotojų reikalavimų, kilusių prieš priimant minėtą sprendimą, užtikrinimą.
- 25 Tokiomis aplinkybėmis *Varhoven administrativen sad* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar direktyvos [80/987] 2 straipsnio 1 dalį, atsižvelgiant į direktyvos [2002/74] [5] konstatuojamąją dalį, reikia aiškinti taip, kad valstybės narės įpareigojamos numatyti darbuotojų reikalavimų bankroto procedūroje užtikrinimą kiekviename šios procedūros etape iki pat bankroto paskelbimo, o ne vien iškeliant bankroto bylą?
  2. Ar direktyvos [80/987] 2 straipsnio 1 daliai prieštarauja nacionalinės teisės nuostata, kurioje numatyta galimybė, kad garantijų įstaiga tenkina tik tuos darbuotojų darbo santykiais pagrįstus reikalavimus dėl nesumokėto atlyginimo, kurie kilo iki sprendimo iškelti bankroto bylą įregistravimo dienos, jei šiuo sprendimu bendrovės darbdavės veikla nenutraukiama ir ji nepripažįstama bankrutavusia?
  3. Jei į pirmiau pateiktus klausimus būtų atsakyta teigiamai, ar tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje, direktyvos [80/987] 2 straipsnio 1 dalis yra tiesioginio veikimo ir gali būti tiesiogiai taikoma nacionalinio teismo?
  4. Jei į tris pirmiau pateiktus klausimus būtų atsakyta teigiamai, ar nesant konkrečių nacionalinės teisės nuostatų dėl termino, per kurį galima prašyti, kad garantijų įstaiga patenkintų darbuotojų reikalavimus, kilusius iki sprendimo paskelbti darbdavį bankrutavusiu (ir nutraukti jo veiklą)

įregistravimo dienos, remiantis veiksmingumo principu, gali būti taikomas nacionalinėje teisėje įtvirtintas 30 dienų terminas šiai teisei įgyvendinti kitais atvejais, o termino eigos pradžia laikoma sprendimo paskelbti bankrotą įregistravimo prekybos registre diena?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 26 Pirmiausia reikia pažymėti, kad nors klausimai pateikiami dėl Direktyvos 80/987 aiškinimo, šiai bylai reikšmingos aplinkybės susiklostė įsigaliojus Direktyvai 2008/94, kuria panaikinamos bei į kurią iš esmės perkeliamos reikšmingos Direktyvos 80/987 nuostatos ir kurioje nenumatytas perkėlimo terminas. Todėl atlikti šį vertinimą reikia remiantis Direktyvos 2008/94 nuostatomis.

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

- 27 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvą 2008/94 reikia aiškinti taip, kad ji įpareigoja valstybės nares numatyti darbuotojų reikalavimų užtikrinimą kiekviename jų darbdaviui iškeltos bankroto bylos etape, būtent kad ji draudžia valstybėms narėms numatyti užtikrinimą tik tų darbuotojų reikalavimų, kurie kilo iki sprendimo iškelti bankroto bylą įregistravimo prekybos registre dienos, nors šiuo sprendimu darbdavio veikla nenutraukiama.
- 28 Kad būtų pateiktas atsakymas į šiuos klausimus, reikia išsiaiškinti, pirma, ar kolektyvinius procesinius veiksmus dėl „nemokumo“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalį, galima pradėti priėmus teismo sprendimą iškelti bankroto bylą, numatytą Bulgarijos teisėje, ir, antra, ar šios direktyvos 3 ir 4 straipsniais leidžiama nustatyti teismo sprendimo iškelti bankroto bylą įrašymo į prekybos registrą datą kaip atskaitinę datą, iki kurios darbuotojų reikalavimai yra užtikrinami.
- 29 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad bankroto procedūroje paeiliui buvo priimti du sprendimai: pirmuoju buvo iškelta bankroto byla, o antruoju nurodyta nutraukti bendrovės veiklą. Be to, Bulgarijos teisėje numatyta, kad atskaitinis laikotarpis, per kurį galima užtikrinti reikalavimus, yra laikotarpis iki sprendimo iškelti bankroto bylą įrašymo į prekybos registrą, todėl tik iki šios datos kilę darbuotojų reikalavimai gali būti patenkinti, o vėliau kilę – ne.
- 30 Visų pirma reikia nurodyti, kad Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalimi apibrėžiama šios direktyvos taikymo sritis ir nustatomos šioje direktyvoje numatytos garantijos taikymo sąlygos (šiuo klausimu žr. 1997 m. liepos 10 d. sprendimų *Bonifaci ir kt. ir Berto ir kt.*, C-94/95 ir C-95/95, Rink. p. I-3969, 36 punktą bei *Maso ir kt.*, C-373/95, Rink. p. I-4051, 46 punktą).
- 31 Šiuo klausimu iš pačios Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad darbdavys laikomas nemokiu, jeigu pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus pateikiamas prašymas pradėti kolektyvinius procesinius veiksmus dėl darbdavio nemokumo, apimančius darbdavio viso turto ar jo dalies atėmimą bei likvidatoriaus ar asmens, atliekančio panašų darbą, paskyrimą, o pagal pirmiau minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus kompetentinga institucija nusprendė pradėti minėtus procesinius veiksmus arba nustatė, jog darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta arba verslas baigtas vykdyti, o esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti tokius procesinius veiksmus.
- 32 Taigi atrodo, kad, norint taikyti Direktyvoje 2008/94 numatytą garantiją, turi būti įvykdytos dvi sąlygos. Pirma, turi būti pateiktas prašymas pradėti kolektyvinius procesinius veiksmus dėl darbdavio nemokumo ir, antra, priimtas sprendimas pradėti šiuos procesinius veiksmus arba, jei esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti tokius procesinius veiksmus, turi būti nustatyta, jog darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta.

- 33 Tačiau jeigu toks sprendimas pradėti procesinius veiksmus yra paskelbtas, Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalyje nereikalaujama, kad, atlikus aptariamus kolektyvinius procesinius veiksmus, darbdavio veikla būtinai būtų nutraukta.
- 34 Tokia išvada patvirtinama Direktyvos 2008/94 ketvirta konstatuojamąja dalimi, kurioje numatyta, kad nemokumo būklės sąvoką reikėtų apibrėžti atsižvelgiant į teisinio reguliavimo tendencijas valstybėse narėse, o sąvoka „nemokumas“ taip pat turėtų apimti kitas nei likvidavimas nemokumo procedūras.
- 35 Dėl Bulgarijos teisės aktų reikia nurodyti, kad TZ 630 straipsnio 1 dalyje aiškiai numatyta, kad teismo sprendime iškelti bankroto bylą paskelbiama apie nemokumą ir nustatoma jo pradžios data. Be to, šioje nuostatoje nemokumui apibrėžti vartojama tokia pati sąvoka kaip ir Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalies redakcijoje bulgarų kalba.
- 36 Be to, kaip nurodo Europos Komisija, pagal 2000 m. gegužės 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1346/2000 dėl bankroto bylų (OL L 160, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 191), iš dalies pakeisto 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1791/2006 (OL L 363, p. 1), 2 straipsnio a punktą šio reglamento A priede nustatyta, kad Bulgarijoje taikoma bankroto procedūra pagal TZ 607 ir paskesnius straipsnius yra „nemokumo procedūra“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 1 straipsnio 1 dalį. Be to, šioje reglamento nuostatoje „kolektyvinio bankroto bylos“ apibrėžiamos taip pat kaip ir Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalyje, nes reikalaujama, kad ši byla būtų susijusi su skolininko daliniu ar visišku teisės į turtą netekimu bei likvidatoriaus paskyrimu.
- 37 Taigi Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 1 dalyje nėra reikalavimo, kad, norint taikyti šioje direktyvoje numatytą garantiją, turi būti nurodyta nutraukti darbdavio veiklą.
- 38 Antra, reikia išnagrinėti, ar pagal šios direktyvos 3 ir 4 straipsnius leidžiama teismo sprendimo iškelti bankroto bylą įrašymo į prekybos registrą datą pasirinkti kaip atskaitinę datą, po kurios darbuotojų reikalavimai nėra užtikrinami.
- 39 Šiuo klausimu Direktyvos 2008/94 3 straipsnio antroje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės turi galimybę nustatyti datą, iki kurios ir (arba) kai kuriais atvejais po jos einančiu laikotarpiu – garantijų institucija perima neįvykdytus su darbo užmokesčiu susijusius reikalavimus.
- 40 Kalbant apie valstybių narių galimybę nustatyti šią datą, reikia nurodyti, kad pradinės Direktyvos 80/987 versijos iki jos pakeitimo Direktyva 2002/74 3 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms buvo numatyta galimybė pasirinkti tik iš trijų joje išvardytų atskaitinių datų.
- 41 Tačiau Direktyva 2002/74 padarytais pakeitimais, kurie išliko Direktyvoje 2008/94, buvo panaikinta nuoroda į šias tris datas ir pastarosios direktyvos 3 straipsnio antroje pastraipoje valstybėms narėms paliekama diskrecija nustatyti atitinkamą datą.
- 42 Galiausiai reikia nurodyti, kad Direktyvos 2008/94 11 straipsnio pirma pastraipa nedraudžiama valstybėms narėms taikyti arba priimti darbuotojams palankesnių įstatymų ir kitų teisės aktų, taigi ir tinkamai pratęsti garantijos laikotarpio, jei jos mano, kad tai reikalinga (šiuo klausimu žr. 2003 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Mau*, C-160/01, Rink. p. I-4791, 32 punktą).
- 43 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus turi būti atsakyta, kad Direktyvą 2008/94 reikia aiškinti taip, kad ji neįpareigoja valstybių narių numatyti darbuotojų reikalavimų užtikrinimą kiekviename jų darbdaviui iškeltos bankroto bylos etape. Konkrečiai kalbant, ji nedraudžia valstybėms narėms numatyti užtikrinimą tik tų darbuotojų reikalavimų, kurie kilo iki sprendimo iškelti bankroto bylą įregistravimo prekybos registre dienos, nors šiuo sprendimu darbdavio veikla nenutraukiama.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

- 44 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmuosius du klausimus, nereikia atsakyti į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam reikia aiškinti taip, kad ji neįpareigoja valstybių narių numatyti darbuotojų reikalavimų užtikrinimą kiekviename jų darbdaviui iškeltos bankroto bylos etape. Konkrečiai kalbant, ji nedraudžia valstybėms narėms numatyti užtikrinimą tik tų darbuotojų reikalavimų, kurie kilo iki sprendimo iškelti bankroto bylą įregistravimo prekybos registre dienos, nors šiuo sprendimu darbdavio veikla nenutraukiama.

Parašai.